

14.10.2018.

„Да наша будућност не заборави нашу прошлост“ – 14. октобар у Краљеву

„...Никад више у Краљеву сто за једног, никад више, туго наша, тај смо наук изучили!“... стиховима Богдана Мрвоша, које је казивао глумац Краљевачког позоришта Предраг Павловић, почело је овогодишње обележавање Дана сећања на невино страдале жртве у стрељању октобра 1941. године у Краљеву.

„Само седмицу након најсвечаније седнице Скупштине града Краљева“, како је рекао на почетку, председник Скупштине града Ненад Марковић је имао „тај тежак задатак да званично отвори Комеморативну седницу Скупштине града Краљева“, којом се враћамо у октобар давне 1941, најтужнији октобар у историји нашег града... када је Краљево завијено у црно...

Минутом ћутања одата је пошта невиним жртвама страдалим у масовном стрељању у нашем граду, а Марковић је захвалио Краљевчанима што не заборављају, што сећања преносе и што дужно поштовање исказују својим прецима.

Беседом „Време је за незаборав“ др Љубодраг П. Ристић, виши научни сарадник Балканолошког института Српске академије наука и уметности у Београду, почасни грађанин града Краљева за ову годину, у осврту на октобар 1941. у нашем граду под називом „Време је за незаборав“, истакао је, цитирајући једног нашег историографа, да је „Краљево на таквом геостратешком положају да га у ратним и бурним временима несрећа никада није мимоилазила – његова прошлост испуњена је рушењима, паљењем, убијањем, уништавањем“...

Како је навео Ристић, „место злочина није било само стратиште на коме су они стрељани, већ је место злочина био цео град. У неколико дана стрељања сабијене су хиљаде насилних одузимања живота. Једина кривица оних који су стављени пред стрељачки строј била је у томе што су се задесили у једном несрећном граду који се понадао слободи....“.

Говорећи о тачном броју страдалих, можда се, много година касније, рекао је Ристић, најтачнији број нашао у белешци једног нашег угледног суграђанина: „Ниједном податку се не може веровати колико је људи стварно стрељано, али мени не би било лакше да је и три пута мање од најскромнијих процена.“

„Слика прошлости се може учинити објективном, обојити фактографијом, урамити научном методологијом, али она ће бити онолико трајна колико буде било нас који је умножену носимо у себи. Ако је тачно да своје претке памте само следеће три генерације, онда овај град и његови становници, ко год они били и одакле год потицали, морају учинити све да тако не буде. Сувише је људских живота, сувише крви и патње уграђено у темеље трајања и одржања овог града да би он и они чији трагичан крај обележавамо данас били заборављени. Данашњи дан, данашњи скуп, данашње речи подсећања, данашње паљење свећа говоре да се тако нешто не сме и неће десити. Зато корачање до места њиховог страдања јесте корачање памћења“, поручио је др Љубодраг П. Ристић, беседећи на Комеморативној седници Скупштине града Краљева 14. октобра 2018. године.

По завршетку Комеморативне седнице, на Тргу Јована Сарића, испред зграде Градске управе, пре но што је колона кренула пут Гробља стрељаних 1941, градоначелник и председник Скупштине града Краљева, са својим сарадницима, гостима и представницима „Ротари клуба“ Краљево, који су и иницирали ову акцију

пре две године, са ученицима Основне школе „Свети Сава“ из Рибнице, пустили су симболичних 77 балона са порукама мира.

На Гробљу стрељаних октобра 1941, сирене које су се као и сваке године огласиле у 11.00 часова, болно су подсетиле на страдање које нас је још једном окупило на овом великом стратишту. Црквени хор „Свети Архиђакон Стефан“ извео је химну Републике Србије „Боже правде“, а Војници Друге бригаде Копнене војске испалили су почасни плотун. Казивањем песме „Видосава Блажић“ Богдана Мрвоша, водитељ Милош Милишић је увео посетиоце у други део комеморације, на некадашњем губилишту. Свирајући „Посмртни марш“, „Оркестар 27. септембар“ је пратио полагање венаца.

Сенима својих предака најпре су се поклонили потомци палих жртава Миодраг Петровић и Јелена Бекчић Луковић. У име града Краљева, венац су положили градоначелник др Предраг Терзић и председник Скупштине Ненад Марковић, са својим заменицима, помоћницима и већницима. Начелник Рашког управног округа Небојша Симовић је положио венац, представници Друге бригаде Копнене војске, представници Полицијске управе и Одред жандармерије, потпредседник Републичког одбора Савеза удружења бораца НОР Републике Србије академик проф. др Жељко Зиројевић и учесник Народноослободилачког рата Радомир Катић, као и друге бројне делегације удружења, организација, друштва, странака, грађани...

Парастос жртвама служили су свештеници Епархије жичке.

Обраћајући се на Гробљу стрељаних, градоначелник града Краљева др Предраг Терзић је, осврнувши се на основце са којима је послао поруке мира у свет, истакао да „наша деца, кроз нас, памте. Као што смо ми кроз своје родитеље у сећање урезали. Као што су они од својих у незаборав похранили...“

„Шта је било тих октобарских дана - записано је у историји. Наш задатак је да - шта је заиста било тих октобарских дана - остане записано у људима!“, поручио је Терзић.

„Покосили су вас као стабла. Ми смо сећање засадили. Пресекли су ваше животе охоло, без трунке стида. Ми смо незаборав посејали. Мислили су да су вас покидали из корена. Ми смо, младари, из вас изникли.... Памтимо. Праштамо. Да душе ваше спокој нађу се молимо. И за крвнике ваше – Бога нашег молимо, да им опрости, да бисте ви мира нашли, да бисмо ми могли да наставимо – да се сећамо и путем вашим наставимо да корачамо. На нама је данас да наша будућност не заборави нашу прошлост. Да наши потомци сведоче истину и жртву наших предака. И тако док нас буде. Док буде октобара... и октобара... Док буде ове наше ваше Грдичке косе, док буде овог нашег вашег Лагерског гробља“, рекао је градоначелник и поручио:

„Учимо децу да буду деца – наша, унуци – наши, потомци – њихови... Учимо децу да имају претке, да нису самоникли. Учимо децу да имају браћу и сестре, да нису саможиви. Учимо децу да је овај град њихов, да су га својим животима неки далеки њихови изградиле. Учимо децу да своје Краљево не дају, да богато је то наслеђе. Да Краљево уздигнуте главе и пуног срца, и данас и сваког другог дана,

стоји пред онима сабраним у овом „граду у граду“, и с поносом сведочи претке који га вредним и достојним имена учинише“.

По аутентичним казивањима преживелих стрељање октобра 1941. у Краљеву, у амфитеатру Гробља стрељаних, глумци Краљевачког позоришта су извели сценски ораторијум „Поручили су нам“, за који је инсценацију припремио Миодраг Динуловић, живо дочаравши те црне дане нашег града.